

рівень злочинності, що на цей момент є неможливим через недостатнє матеріально-технічне забезпечення; 2) підвищення рівня криміналістичних знань та криміналістичної освіти практичних працівників шляхом програм підвищення кваліфікації щодо застосування науково-технічних засобів переоснащення практичних підрозділів, забезпечення їх більш сучасними технічними засобами [3, с. 102].

Отже, на сьогоднішній день головними проблемами розвитку і вдосконалення криміналістичної техніки є, по-перше, відсутність належного матеріального забезпечення, а по-друге, відсутність зацікавленості у цьому з боку державних органів та посадових осіб. Як наслідок, достатність, а в певних випадках навіть відсутність належного техніко-криміналістичного забезпечення, що відповідало б сучасним умовам боротьби зі злочинністю та сприяло б підвищенню ефективності діяльності правоохоронних і судових органів.

Література

1. Криминалистика / под ред. Р. С. Белкина и И. М. Лузгина. – М.: Акад. МВД СССР, 1978. – 384 с.
2. Карлов В. Я. Использование криминалистической техники в расследовании преступлений: науч.-практ. пособие / В. Я. Карлов. – М.: Изд-во «Экзамен», 2006. – 192 с.
3. Іщенко А. В. Методологічні проблеми криміналістичних наукових досліджень: монографія / А. В. Іщенко; за ред. І. П. Красюка. – К.: Нац. акад. внутр. справ України, 2003. – 359 с.
4. Дановська І. І. Використання криміналістичної техніки у процесі розкриття та розслідування злочинів: пріоритетні напрямки удосконалення / І. І. Дановська // Форум права. – 2010. – № 3. – С. 62-69 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2010-3/10diipnu.pdf>
5. Курс лекцій з криміналістики / [О. А. Кириченко, Т. О. Коросташова, Ю. О. Ланцедова, О. С. Тунтула, В. С. Шаповалова; за наук. ред. О. А. Кириченка]. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2014. – 348 с.

УДК 343.2

Желяк А. А., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Рощина І. О., к.ю.н., доцент

ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЧЕРЕЗ АМНІСТІЮ ТА ПОМИЛУВАННЯ

Звичайно, жодне суспільство не може функціонувати без чітко регламентованих правил співвідношення норм «людина-держава», тобто

законів, порушення яких веде до хаосу і анархії. Тому і покарання за недотримання встановлених правил у різні часи і в різних народів було, є і буде наріжним каменем життєдіяльності країни. І чим цивілізованіша держава, тим ширший діапазон впливу, що дає можливість порушникові з найменшими втратами для співвітчизників перевиховатись, повернутися до суспільно корисної праці.

Протягом останніх років у нашій країні збільшилась кількість осіб, які притягувались до кримінальної відповідальності, були позбавлені волі. Звичайно, більшість із них скоїли тяжкі проступки: вбивства, крадіжки в особливо великих розмірах тощо. І їх перебування за ґратами не викликає заперечень. Але ж нерідко траплялося, коли за крадіжку чогось маловартісного суди давали кількарічні строки. Отож чи варто за малозначущий проступок засилати таких порушників закону за ґрати? Це питання має не тільки моральний, а й матеріальний аспект. Адже збитки від злочинів, про які йдеться, становлять невеликі кошти, а на утримання того, хто їх скоїв, витрачається тисячі гривень, які оплачують платники податків. В Україні не застосовують практику альтернативного покарання, яка є розповсюдженою в Європі, але у нашій країні альтернативою є амністія або помилування ув'язненого. На підставі Закону України «Про амністію або акта про помилування» засуджений може бути повністю або частково звільнений від основного і додаткового покарання, а також засудженому може бути замінено покарання або не відбуту його частину більш м'яким покаранням [2, с. 17].

Взагалі, акт амністії – це виявлення гуманізму, милосердя та прощення з боку держави щодо певної категорії людей, які вчинили злочин або відбувають покарання за його вчинення. Наприклад, звільнення від кримінальної відповідальності і покарання осіб, які вчинили злочини невеликої тяжкості, та осіб, які вчинили необережні злочини, або звільнення з місць позбавлення волі деяких категорій засуджених жінок і неповнолітніх. В Україні амністія оголошується єдиним законодавчим органом держави – Верховною Радою України (ч. 3 ст. 92 Конституції). Основні положення цієї інституції визначені в Законі України «Про застосування амністії в Україні». А помилування – це виявлення гуманізму і милосердя з боку глави держави, тобто Президента України, стосовно індивідуальної особи (осіб), яка засуджена судом до будь-якого покарання за вчинення злочину будь-якого ступеня тяжкості. Воно полягає у повному або частковому звільненні особи від покарання або застосуванні більш м'якого покарання, або в знятті з особи судимості або у заміні довічного позбавлення волі позбавленням волі на певний строк [1].

Помилування, на відміну від амністії, не передбачає звільнення особи від кримінальної відповідальності в цілому, воно може стосуватися лише звільнення засудженого від відбування основного і додаткового

покарання. З клопотанням про помилування до Президента України можуть звертатися: засуджена особа, її родичі, трудові колективи, громадські організації, а також адміністрація органу, що виконує покарання у вигляді позбавлення волі стосовно засуджених, які довели своє виправлення і відбули більшу частину покарання. При відмові задовольнити клопотання засуджений може повторно звернутися з аналогічним клопотанням [3, с. 225].

Інститут звільнення від покарання та його відбування є одним із проявів принципу гуманізму у кримінальному праві. Його застосування спрямоване на звуження меж кримінально-правової репресії для стимулювання виправлення засудженого, адаптації його до норм соціальної поведінки та вимог дотримання правопорядку. Також можна стверджувати, що амністія та помилування надають шанс особі почати життя за межами ґрат, не відбуваючи повністю терміну.

Література

1. Про амністію: Закон України від 14.05.2014 // Відомості Верховної Ради України. – 2014. № 23. – Ст. 863.
2. Губська О. Питання звільнення від кримінальної відповідальності й покарання під час застосування амністії та помилування / О. Губська // Адвокат. – 2002. – № 4-5. – С. 17.
3. Кримінальне право України. Особлива частина: підруч. / М. І. Бажанов, Ю. В. Баулін, В. І. Борисов та ін.; за ред. проф. М. І. Бажанова, В. В. Сташиса, В. Я. Тація. – 2-е вид., перероб. і доп. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 544 с.

УДК 343

Животівська В. В., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Лихова С. Я., д.ю.н., професор

ПОКАРАННЯ ЯК ІНСТИТУТ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

Серед усіх заходів державного примусу кримінальне покарання є найбільш суворим і застосовується лише за вчинення тяжких суспільно небезпечних діянь, які є злочинами. Тому згідно з Кримінальним кодексом України, а саме ч. 1 ст. 50, покарання визначається як захід примусу, що застосовується від імені держави за вироком суду до особи, визнаної винною у вчиненні злочину, і полягає в обмеженні прав і свобод засудженого. Згідно з цим, метою кримінального покарання є виправлення і перевиховання засуджених, а також запобігання вчиненню нових правопорушень [1].

Отже, основними ознаками покарання є: